

Resultat av överförmyndarnämndens enkät 2025

Fastställd av överförmyndarnämnden
Framtagen av regionstyrelseförvaltningen
Datum 2026-02-03
Gäller 2025-2026
Ärendenr ÖFN 2025/12
Version [1.0]

Resultat av överförmyndarnämndens enkät 2025

Innehåll

1. Bakgrund	2
2. Enkäten	2
3. Analys	2
3.1 Kontrollfrågorna	2
3.2 Kansliets och nämndens arbete gentemot ställföreträdarna.....	3
3.2.1 Information	3
3.2.2 Tillgänglighet	5
3.2.3 Bemötande	6
3.2.4 Kompetens och kvalitet	8
3.2.5 Sammanfattning	9
3.3 Digital verksamhetsutveckling	10
3.4 Vad skulle bidra till att du tog på dig fler uppdrag	13
3.5 Förslag för att underlätta uppdraget som ställföreträdare.....	15

1. Bakgrund

Överförmyndarnämnden skickar varje år ut en enkät till de ställföreträdare som nämnden utövar tillsyn över. I år skickades enkäten ut till 434 personer, varav 424 stycken fick den till sin registrerade e-postadress och övriga fick en pappersenkät. 280 svar registrerades vilket är 10 stycken fler än 2024. Det ger en svarsfrekvens på 64,5% vilket ligger i linje med tidigare år och får betraktas som ett bra resultat.

2. Enkäten

2025 års enkät är utformad på ungefär samma sätt som förutvarande år. I år med tre övergripande block och ett antal underkategorier som i sin tur har en eller några frågor kopplade till sig. Det första blocket består av några kontrollfrågor, det andra blocket berör kansliets arbete gentemot ställföreträdarna, det tredje blocket handlar om hur ställföreträdarkollektivet ser på användandet av digitala verktyg i utförandet av sitt uppdrag.

I samtliga block har de tillfrågade getts möjlighet att skriva fria kommentarer. Som avslutning har kansliet också uppmuntrat de tillfrågade att lämna in förslag på vad kansliet skulle kunna göra för att underlätta deras arbete som ställföreträdare.

3. Analys

Nedan presenteras siffrorna tillsammans med kommentarer över dem. Rapporten, bestående av de rådata som analysen bygger på är bilaga 2.

Fokus har legat på att hitta svaren gentemot nämndens mål och att öka kansliets förståelse för ställföreträdarnas vardag. Kansliet har i år också använt enkäten som ett utbildningsverktyg i syfte att få fler att anpassa sitt arbete efter rådande riktlinjer samt passat på att inflika en fråga om nämndens e-tjänster i syfte att göra reklam för dem. Svaren på dessa frågor redovisas inte i detalj i den här rapporten.

För varje fråga fanns det sex möjliga svarsalternativ; *mycket dåligt*, *dåligt*, *ok*, *bra*, *mycket bra* och *vet ej*. De som har svarat *mycket dåligt* eller *dåligt* har i analysen betraktats som **inte nöjda**. De som har svarat *ok*, *bra* eller *mycket bra* har i analysen betraktats som **nöjda**. På vissa frågor har en relativt stor andel av de tillfrågade svarat *vet ej*. Antagandet då är att de inte nyttjat den tjänst som frågan berör. När så varit fallet så tas det hänsyn till det antagandet i analysen.

3.1 Kontrollfrågorna

Kontrollfrågorna ställdes i syfte att få en djupare förståelse för urvalet i stort och för att kunna förstå svaren på de följande frågorna bättre. Frågorna var tre till antalet och löd som följer med svarsresultaten angivet i procent, fjolårets siffror inom parentes:

1. Jag är:	a. Kvinna 66,1 (62,6)
	b. Man 33,6 (37,4)
	c. Annat, vill inte uppge 0,4 (0,0)
2. Jag bor på:	a. Gotland 87,1 (86,7)
	b. Fastlandet 12,9 (13,3)
3. Jag är:	a. Anhörig till min/mina huvudmän 51,1 (52,6)
	b. Inte anhörig till min/mina huvudmän 50,0 (48,9)

Anledningen till att den sammanlagda procentsatsen i fråga 3 överstiger etthundra är att man kan vara anhörig till en huvudman, men inte anhörig till en annan.

I en jämförelse med förutvarande års enkätresultat så är siffrorna sig väldigt lika. Noterbart är att den absolut största andelen av de svarande är kvinnor vilket överensstämmer med urvalet i stort. En uppgift som förhoppningsvis säger något positivt om signifikansnivån på resultatet av enkäten. En något lägre del av de fastlandsboende har svarat än den andel de utgör av urvalet. Inom den gruppen har dessutom över 60% angett att de inte är anhöriga till sina huvudmän. Det skiljer sig också från urvalet i övrigt. Den anomalin bedöms dock inte påverka signifikansen på något avgörande vis då det rör sig om en så pass liten del av urvalet i stort. Men det gör gällande att det föreligger viss skillnad mellan de av ställföreträdarkollektivet som är boende på fastlandet kontra de som bor på Gotland. Exempelvis är det en betydligt större andel av fastlandsboende som har fem eller fler uppdrag än den andel de utgör i urvalet. Det engagemanget kan tänkas påverka intresset för att delta i dylika undersökningar positivt.

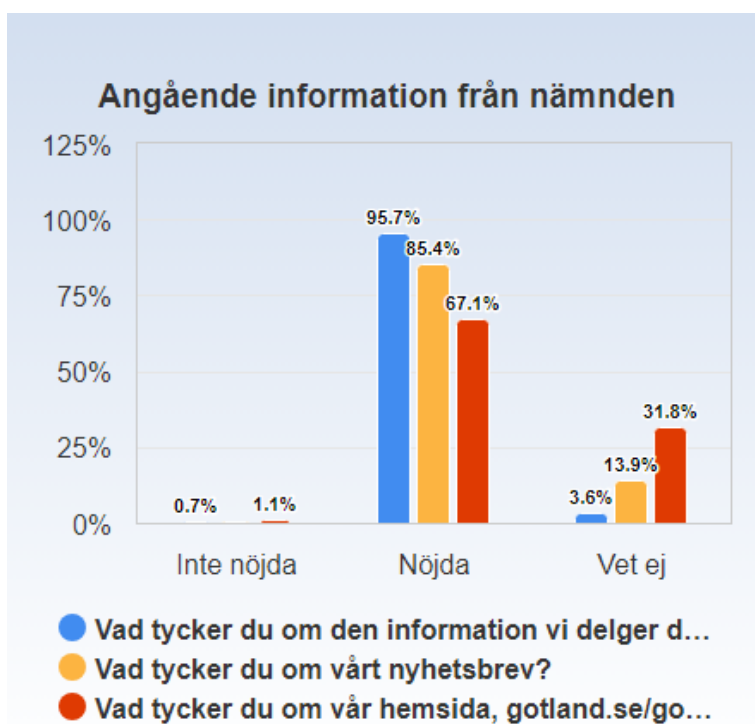
3.2 Kansliets och nämndens arbete gentemot ställföreträdarna

Blocket angående kansliets arbete gentemot ställföreträdarna delas upp i fem underkategorier plus en fråga om ställföreträdarnas helhetssyn på nämnden och kansliet. Dessa är *information, tillgänglighet, bemötande, kompetens* och *kvalitet*.

3.2.1 Information

Underkategorin information består av tre frågor;

1. Vad tycker du om den information vi delger dig, är den tydlig och begriplig?
2. Vad tycker du om vårt nyhetsbrev?
3. Vad tycker du om vår uppdaterade hemsida, [gotland.se/god man](https://gotland.se/godman)?

Figur 1

När värdena är sammanslagna till *nöjda*, *inte nöjda* och *vet ej* ser resultatet ut som i figur 1 här ovan. Positivt utfall, ställföreträdarna under överförmyndarnämnden i Region Gotlands tillsyn är uppenbarligen belåtna med den information nämnden och kansliet delger dem. Snittvärdet är 82,7% nöjda ställföreträdare. En marginell ökning från 2024, i konkreta siffror rör det sig endast om sju enskilda som angett att de är missnöjda med informationen, nyhetsbreven och hemsidan. Det stora bekymret, likt tidigare år, är naturligtvis att en dryg tredjedel av de tillfrågade inte besökt vår hemsida, något som också drar ner den generella nöjdhetsnivån inom kategorin. Det är också en avsevärt större andel anhöriga som inte besökt hemsidan eller tagit del av information i övrigt än icke anhöriga. Det bekräftar också den rådande hypotesen att anhöriga önskar ha betydligt mindre kontakt med nämnden och kansliet än icke anhöriga. Kanske har de också mindre behov av kontakten. Om de tar del av nyhetsbreven eller om de inte bekymrar sig om att läsa dem är inte helt lätt att säga, det finns uppgifter i kommentarerna om att några inte får nyhetsbrevet men felsökningen där är svår. En del utskick kan hamna i skräpposten, en del e-postadresser är kanske felaktiga i våra listor. Tio ställföreträdare saknar också e-post helt och hållet men det förklarar inte hela siffran.

Av kommentarerna att döma så är det också frågorna om nyhetsbrevet och hemsidan som röner mest uppmärksamhet. Ett urval nedan:

”Visste inte att hemsidan finns”

”Visste inte att den fanns”

”Har inte varit inne där..”

”Har inte fått något”

”Har aldrig fått något nyhetsbrev. Meddelade er för ett tag sen att jag inte heller blivit inbjuden till infokvällar. Nu får jag information. Vet ej orsaken till att ni inte skickade något till mig”

”Har inte fått några nyhetsbrev! Har inte fått svar på mina frågor via hemsidan”

”Månadsbrevet är lite tunnt. Kläm gärna in tips, goda erfarenheter, kanske.... Ja men alla läser ju så passa på”

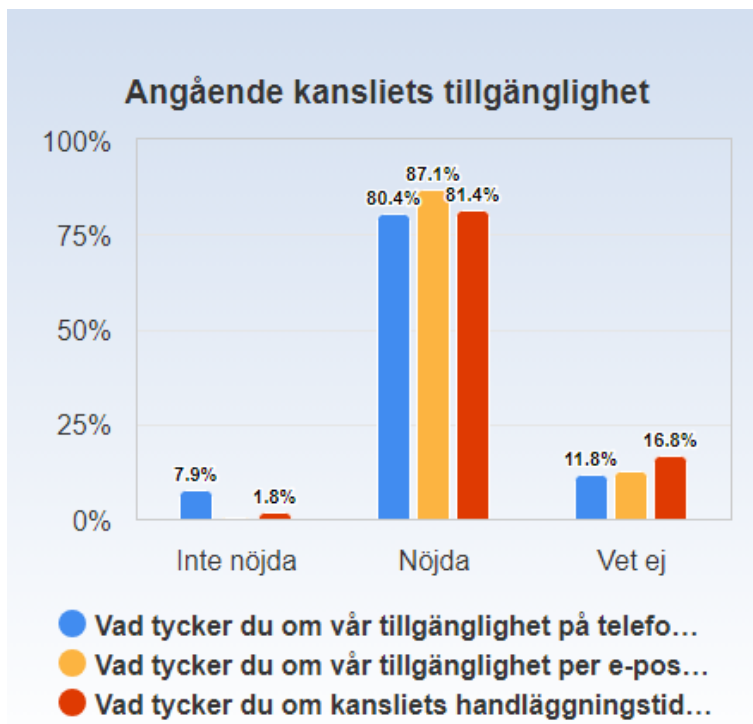
”Jag får inte nyhetsbrevet.
Svårt att hitta mailadress på hemsidan”

Hemsidans sammansättning och design ligger tyvärr utanför kansliets påverkanssfär men det står klart att kansliet behöver fortsätta med att göra reklam och hänvisa till hemsidan där det finns mycket information och annat användbart för ställföreträdaren att ta del av. Att ställföreträdare själva tar del av information från hemsidan bör minska kansliets arbetsbelastning något. Vad gäller frågan om de uteblivna nyhetsbreven så kan det finnas en poäng med att ta ett helhetsgrepp över kansliets maillista till de gode männen för att se till att den är korrekt. Vad gäller innehållet så verkar det ändå som om den information som vi delger ställföreträdarna är tillräckligt bra, även om det kan finnas en poäng med att fylla ut nyhetsbrevet ytterligare, dock är den främsta utmaningen framöver att upprätthålla nivån. Inte minst med tanke på kommande lagändringar då det kommer krävs mycket och välformulerad information ut till ställföreträdarna och huvudmännen.

3.2.2 Tillgänglighet

I figur 2 ser man det bearbetade resultatet på följande frågor:

1. Vad tycker du om vår tillgänglighet på telefon?
2. Vad tycker du om vår tillgänglighet per e-post?
3. Vad tycker du om kansliets handläggningstid/svarstid på dina frågor?

Figur 2

Det genomsnittliga värdet för de tre punkterna är 82,9% nöjda ställföreträdare. Det är en ökning för tredje året i rad, en förvisso modest sådan om 0,7%, men resultatet måste anses vara tillfredsställande. Att cirka 8% är missnöjda med kansliets telefontid är dock relevant att bära med sig. Man anar också en viss negativitet bland kommentarerna i blocket:

”Ibland behöver man prata om ett ärende och då är 2 x 2 timmar telefontid i veckan lite för lite.”

”Gällande tillgänglighet per telefon så tänker jag att det har väl att göra med att ni gått underbemannade.”

”Regionens allmänna inställning till medborgarnas behov av kontakt är bedrövlig. Det blir ju inte bättre av att kansliet hamnar under Regionen men med bara några timmar på endast vissa dagar.
Jag har inte valt att vara god man och jag har ett liv och arbete att sköta förutom den extra insats min anhörige behöver. Jag kan tycka att Regionen och Öfn kunde bistå mig bättre när jag faktiskt utför ett uppdrag för min anhörige, men också för er. I synnerhet att bemanna telefonerna och att Regionens slutar använda växeln som en mur mot medborgarna”

Till den saken hör dock att andelen ställföreträdare som är nöjda med de telefontider vi erbjuder har ökat med över 12% från 2022 trots att ingen förändring har skett. Det kan vara en fråga om att folk har vant sig vid tiderna eller att allt fler ärenden hanteras genom e-post och e-tjänster. Uppdatering av övriga utskick och annan externt riktad information från

kansliet kan också ha bidragit till ett minskat behov av samtal med kansliet. Kansliet har i dagsläget inga planer på att förlänga eller förändra telefontiderna. Sedan 2022 års enkät har kansliet varit mer aktivt med att informera ställföreträdarna angående möjligheterna att boka en telefontid utanför de ordinarie telefontiderna. Det kan också ha påverkat siffrorna i en positiv riktning. En god man har också uppmärksammat detta i kommentarerna:

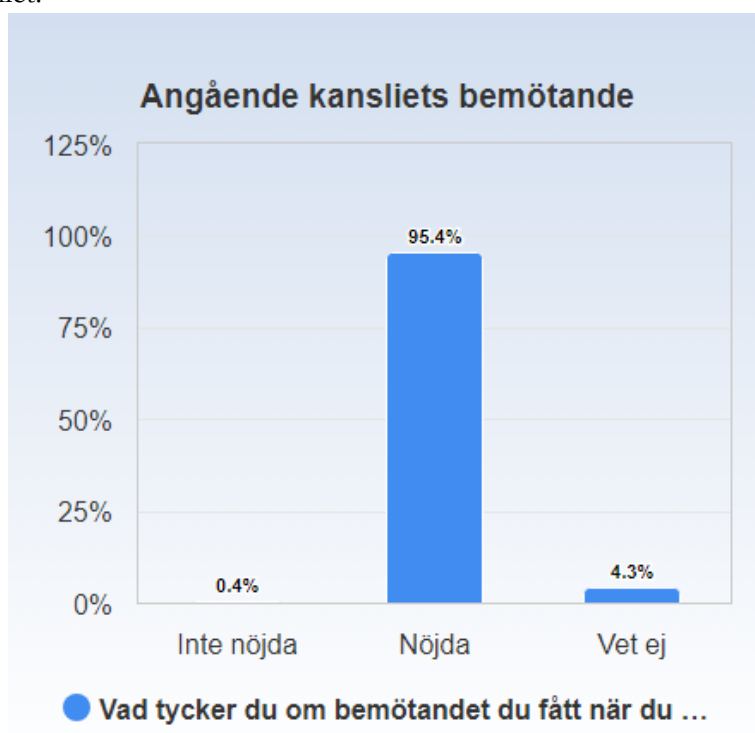
”Jag har mailat några gånger utanför telefontiden och bett om att bli uppringd och det har fungerat bra.”

De ställföreträdare som inte är nöjda med kansliets svarstid på e-post och handläggningstid är 6 (sex) enskilda. En sak att notera och bära med sig inför 2026 är dock att andelen ställföreträdare som anser att kansliets handläggningstid är *bra* eller *mycket bra* har minskat med drygt 6% sedan 2024 till förmån för *ok* eller *dåligt*. Det rör sig om ett relativt litet antal personer men det är ändå en tydlig negativ förskjutning som ägt rum. Det är inte konstigt med tanke på att handläggningstiden, på grund av personell omsättning på kansliet, ökat under 2025 både i frågan om granskning av årsräkningarna och ärendehantering, men det är tydligt att sådana förändringar inte går ställföreträdarna förbi. Samtidigt kommer ju förbättrade handläggningstider under 2026 också rimligen att bryta den tendensen. En fråga att titta närmare på vid nästa enkät. Dock, med hänvisning till det i allmänhet fina resultatet i blocket så får nuvarande arbetsstruktur anses vara väl fungerande. Prövat mot bakgrundsvariablerna så ser man inte signifikant skillnad i uppfattningarna förutom det att samtliga fastlänningar utom två är nöjda med kansliets tillgänglighet. Kanske betyder det att nämnden står sig bra i en jämförelse med andra kommuner.

3.2.3 Bemötande

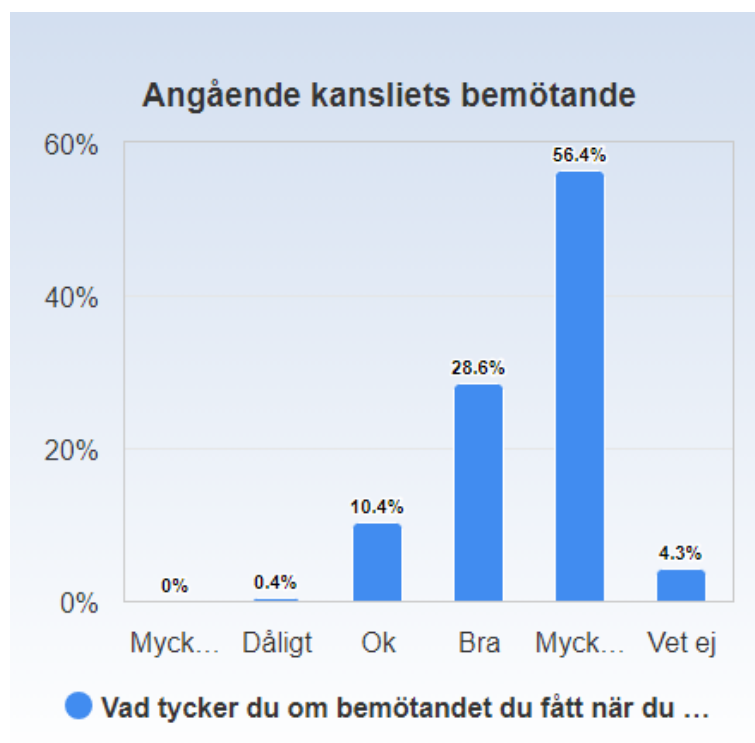
I figur 3 ser man det bearbetade resultatet på följande fråga:

1. Vad tycker du om bemötanden du fått när du varit i kontakt med tjänstemännen på kansliet?

Figur 3

Det bearbetade resultatet ger 95,4% nöjda ställföreträdare. Det är siffror som, gissningsvis, skulle stå sig fint i en regionövergripande jämförelse. Prövat mot kontrollfrågorna så finner vi ingen större skillnad mellan grupperna om än att de som är anhöriga svarat *vet ej* i något större utsträckning. Det är också en ökning jämfört med 2024 då var 91,4% ställföreträdare nöjda vilket ju är glädjande. Dock har andelen *mycket nöjda* sjunkit något från 59,3% till 56,4%, se figur 4. Trots det finns det nog ingen anledning till att vidta omfattande åtgärder, siffran är fortsatt hög och skillnaderna mellan år antagligen en fråga om naturliga fluktuationer hänförbart till enskilda ärenden. Det är endast en person som sagt sig vara missnöjd med kansliets bemötande.

Figur 4

När ställföreträdarna ombads lämna fria kommentarer på ämnet så har bland annat följande nämnts:

”Alltid väl bemött och ofta på ett personligt sätt.”

”Trevlig och kunnig perrsonal”

”Ni har ett mycket bra bemötande!”

”Trevliga”

Idel positivitet således, men det finns också tecken på att där finns utrymme för förbättring.

”Beror på vem nan får prata med.”

”Har känt mig typ dumförklarad flertal gånger när jag har pratat med en och samma person på kansliet.”

”Varierande”

”Här väljer jag att sätta ok då jag upplevt två personer mindre trevliga i sitt bemötande”

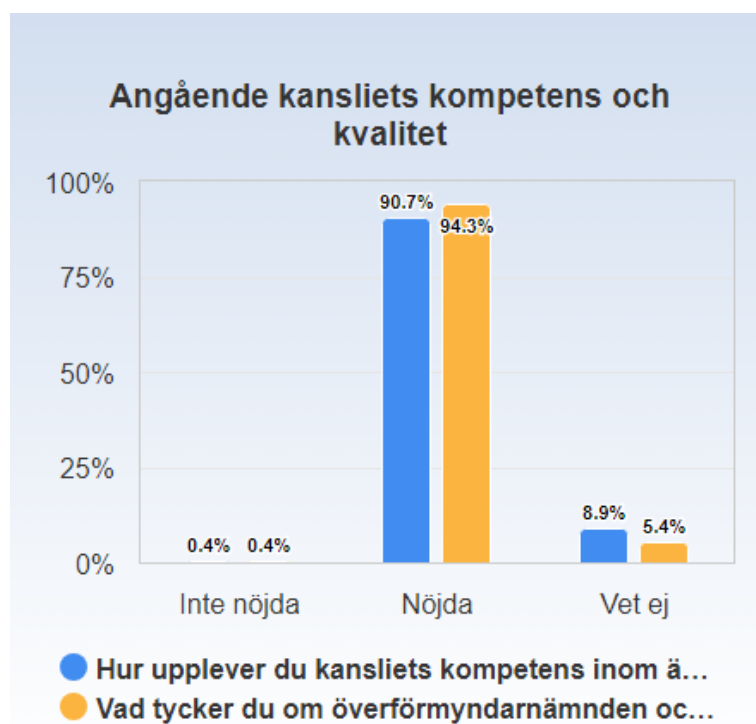
Arbetet för kansliet framöver bör fokusera på att bibehålla den höga nivån av service som vi hittills erbjuder. Att nivån på bemötandet varierar beroende på vem man som ställföreträdare talar med är förvisso intressant men svårt att dra några slutsatser från då vi inte kan säga vem den ena eller den andra åsyftar. Det är heller inte otänkbart att de något skilda arbetsuppgifterna inom kansliet borgar för mer eller mindre stringent kontakt med ställföreträdarna. Det specifika ärendets art kan också vara en faktor som påverkar. Med tanke på resultatet av enkäten så verkar missnöjet inte heller vara alltför stort.

3.2.4 Kompetens och kvalitet

I figur 5 ser man det bearbetade resultatet på följande frågor:

1. Hur upplever du kansliets kompetens inom ämnesområdet?
2. Vad tycker du om överförmyndarnämnden och dess kansli i sin helhet?

Även i den här frågan uppvisas fina siffror och dessutom med en märkbar förbättring från 2024, då var knappt 88,5% nöjda. 1 (en) person svarar att den inte är nöjd med kansliets kompetens och lika många är skeptiska till verksamheten som helhet. Snittvärdet för 2025 är knappt 92,5% nöjda ställföreträdare.

Figur 5

Prövat gentemot bakgrundvariablerna så ser man ingen signifikant skillnad. Kommentarna i blocket är till övervägande del bestående av konstruktiv kritik och förbättringsförslag, det framkommer bland annat:

”Svarar dåligt då vissa inte förstår frågor man ställer och det blir mer jobb istället för hjälp. Medan andra har bättre kunskap och förståelse för frågor och problem som kan uppstå för en god man eller förmyndare.”

”Det som drar ner betyget något är tillgängligheten per telefon. Jag hade också önskat få mer information då jag fick mitt första uppdrag, t.ex. det utskick ni gjorde i september med hänvisning till RFS, Försäkringskassa, Skatteverket etc, det hade varit bra att få det direkt som ny god man. Annars väldigt nöjd med er information och snabba återkoppling på mail.”

”Tycker det görs saker så komplicerade och tycker det är alldeles för lite kontroller. Men årsredovisningen är för krånglig, till ingen nytta.”

”Jag får inget svar på min ansökan om att min huvudman behöver mer betalmedel. Blamage”

”Som jag har förstått det så är den ekonomiska redovisningen väldigt krånglig. Jag har inte det uppdraget ännu. Men finns det ingen möjlighet att överlåta delar av den ekonomiska redovisningen till en ekonom så får jobba på kansliet? Skulle inte det leda till att fler människor kan tänka sig att bli gode män?”

”Behövs verkligen, kanske utöka personalstyrkan så arbetsmiljön blir behagligare för övrig personal.”

Att ärenden inte har svarats på är olyckligt och svårt att felsöka i systemet, men det kan också vara fråga om en skillnad i uppfattning om vad som är en lång handläggningstid och inte nödvändigtvis en ”blamage”. Telefontiderna har redan behandlats ovan och även frågan om olikheten i bemötandet från kansliet. Kommentarer om att utöka personalstyrkan har funnits tidigare år också, och det har varit ett relativt tufft 2025 för kansliet. Det finns dock gott hopp om att situationen har stabiliserat sig inför 2026 och kommande år. De senast anställda har blivit ett år erfarenare, extra granskare kommer att finnas på plats och ordinarie personal har återvänt från föräldraledighet.

Att både tycka att det görs för lite kontroller och att årsräkningen inte är till någon nytta är svårt att få ihop från ett tillsynsperspektiv. Men som tema betraktat är det om årsräkningens relativa komplexitet återkommande. Kansliet ser också att fler och fler årsräkningar behöver kompletteras på ett eller annat vis, omfattande utbildningsinsatser till trots. Samtidigt har det genomförts en hel del förenklingar under åren utan att för den skull tumma på nivån av granskning. Principen om att ställföreträdarna ska ha tillgång till endast ett konto kan här nämnas. Men sant är att en årsräkning kan göras oerhört komplicerad om man som ställföreträdare inte passar sig eller om man inte riktigt förstått grundprincipen. Svårigheten är också, naturligtvis, olika beroende på hur ens huvudmans ekonomi är beskaffad. Kansliet hoppas att uppdateringen av verksamhetssystemet kommer att vara ett viktigt steg på vägen för att ytterligare underlätta redovisningen för ställföreträdarkollektivet. Den frågan kommer ligga i fokus under hösten 2026.

3.2.5 Sammanfattning

Det sammanslagna resultatet av områdena *tillgänglighet, information, bemötande, kompetens och kvalitet* slutar på 88,3% nöjda ställföreträdare. Siffrorna är också ungefär likadana oavsett vilken bakgrundsvariabel svaren prövas gentemot. Slutsatsen är således att nämnden och kansliet fortsätter göra ett gott arbete som uppskattas av ställföreträdarna.

3.3 Digital verksamhetsutveckling

Följande block presenterades för de tillfrågade med följande text:

"Överförmyndarnämnden utreder just nu frågan om att uppdatera sitt verksamhetssystem där du som ställföreträdare, utan kostnad för dig, ska kunna logga in och ha en sida var till dina huvudmän. På dessa sidor är det tänkt att det ska finnas funktioner för kontinuerlig bokföring, inläsning av kontoutdrag och inlämning av årsräkning. I systemet finns det även förutsättningar för att du som ställföreträdare ska kunna lämna in olika ansökningar och korrespondera med kansliet.

Nu följer några frågor om hur du som ställföreträdare tänker kring det."

Varpå de först fick frågan: *"Skulle du vara intresserad av att använda en sådan tjänst?"*. Glädjande nog svarade 73,9% att de var intresserade av att använda en dylik tjänst. Sämre siffror än så hade ändå ställt uppdateringen i något av ett annat ljus än vad den nu framställs i. Intressant i sammanhanget är också att det motstående förhållandet råder när de svarar på frågan om de i dagsläget redovisar genom e-tjänsten (29,6%) eller på papper (70,4%). Här är andelen som svarade "e-tjänsten" nästan dubbelt så stor som den verkliga mängden räkningar som nämnden får in därigenom varför siffran bör behandlas någorlunda varsamt. Klart är dock att det finns en väldigt potential till förbättring om uppdateringen av systemet fungerar så bra som kansliet hoppas på. Även ställföreträdarna har sina förhoppningar:

"Om den är lätt att förstå och lätt tillgänglig."

"Om den är lätt att hantera och man lätt kan få en överblick över bilagor m.m.
Dagens e-tjänst uppskattar jag inte."

"Om den blir lättillgänglig och lätt att förstå"

"OM tekniken är lätt. Idag förutsätts det att alla har kontors kunskaper o hantear digitala system som mail excel sparande av mappar o filer. Krävs ddt så NEJ"

"Det är viktigt att det är enkelt att handha samt närhet till support och utbildning"

"Låter väl bra med förbättringar, men att det inte nödvändigtvis måste vara för lagiskt tycker jag."

En i allmänhet positiv inställning men med krav på användarvänlighet kan det sammanfattas som. Kansliet har naturligtvis samma förhoppningar, vid en första presentation av systemet så har det också sett bra ut. Sen är det ofrånkomligt att kanslisterna har vissa "kontorskunskaper" som kan bidra till att även relativt svåra saker ser enkla ut. Ett annat perspektiv kansliet tar med sig uttrycktes av några i kommentarerna:

"Ja om ni anpassade Ert system till s k SIE-överföring mellan olika administrativa system - det är en standard som finns i vanliga bokföringsystem även v s Skatteverket

Varför jag fortfarande kör e x programmet godman.se är p g a omständigheterna hos div kommuners olika system som genererar problem - byter huvudmannen e x kommun så får jag heller inte med tidigare bokföring.

Utvecklingen är också snabbare i dessa marknadsframställda programvaror - men SIE-standarderna kvarstår oavsett"

”Har Godmanredovisning bokföringsprogram, funkar jättebra och har allt samlat där. Anledningen till att jag inte vill köra digitalt är bla. om HM flyttar och den kommunen inte har samma system så får man göra om allt man gjort under året. Dessutom är man inte beroende av om något skulle bli fel.”

Det pågår diskussioner mellan de olika verksamhetssystemslleverantörerna för att underlätta sådan överföring som omnämns i kommentarerna. Det tycks dock inte som om det är på plats ännu, det är dock en viktig fråga som tyvärr också ligger något utanför nämndens och kansliets händer. Däremot är det av vikt att vi ställer krav på vår leverantör, tillsammans med andra, att de utvecklar den här funktionen. Så småningom är förväntningen att helt igenom digitala överföringar mellan kommunerna ska kunna ske. Så är det inte idag.

De som svarade att de inte var intresserade av att använda en sådan här tjänst fick också svara, i fritext, på frågan om varför de inte var intresserade av det. Anledningarna var många men skepticism mot digitala verktyg och en förkärlek för pappershantering ändå det som omnämndes av flest ställföreträdare. Något fler kvinnor än män är skeptiska till den digitala tjänsten, i övrigt inga signifikanta skillnader prövat mot bakgrundvariablerna.

”Tekniskt okunnig”

”Gillar att skriba på papper”

”I det här fallet gillar jag papper.”

”Resultatet och kommentarerna pekar i vilket fall inte på att uppdateringen skulle vara onödig.”

”Använder inte data mer än nödvändigt. Betala räkningar mm.”

”Använder helst papper , är väldigt dålig på att ” sitta” vid datorn!”

” Jag är analog”

Kansliets bedömning är att dessa personer är svåra att få in i ett digitalt system, om det ens är möjligt. Lärdomen att dra här är att skynda på digitaliseringen i en takt som är rimlig. Nämnden har mycket lite att vinna på att försöka tvinga ovilliga att redovisa på ett sätt som inte passar dem. Arbetet bör fokusera på att få en så stor andel som möjligt av de nyrekryterade ställföreträdarna att redovisa i det nya systemet. Detta genom att rikta utbildningarna och informationsutskicken åt det hållet. Därmed inte sagt att de redan aktiva ställföreträdarna ska glömmas bort, men alla kommer inte kansliet att nå, inte på många år ännu. Det finns också exempel på dem som uppvisar viss ovilja att byta ut ett, enligt dem välfungerande sätt att arbeta på:

”Jag är ganska nöjd med redovisningsprogrammet! Vilket jag följer upp varje månad!”

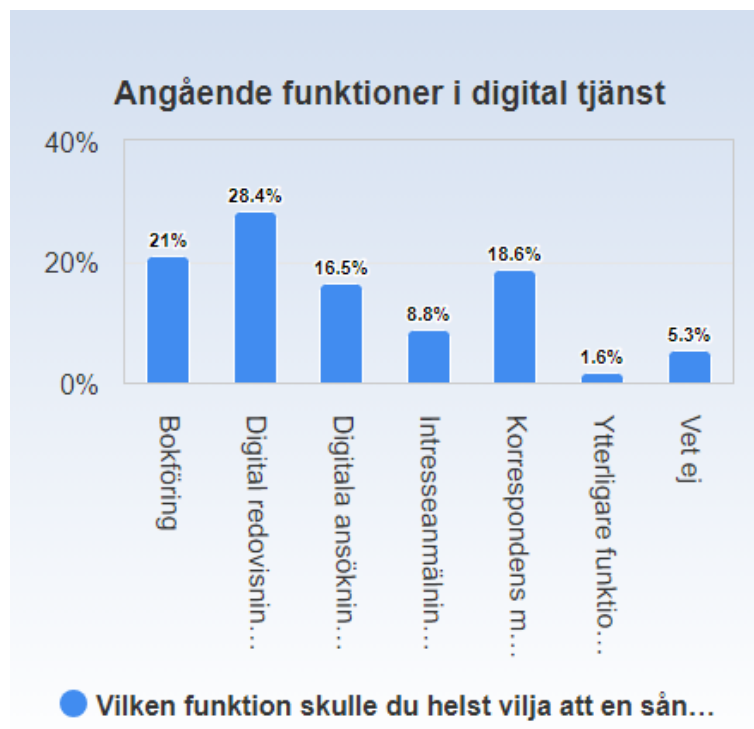
”Bokföring och Digital redovisning betyder för mig i detta sammanhang att jag kan ladda upp alla redovisningsblanketter och bilagor som pdf-filer och signera detta digitalt. Dvs. jag har ett ekonomisystem (Godman redovisning) och registrerar allt lokalt och kan sedan få ut allt i form av pdf-filer.”

”Har vant mig vid att redovisa på ett sätt och fortsätter gärna så”

”Jag tycker att det fungerar bra som jag har det nu. Jag lägger upp alla uppgifter om inkommande och utgående inkomster i en Excellfil och vid årsredovisningen bifogar jag bilagor. Fungerar bra.”

Det är ju högst rimliga påpekanden som dessa ställföreträdare inkommer med och nämnden och kansliet tjänar kanske inte så mycket på att ställföreträdare som idag lämnar in bra redovisningar ändrar sitt arbetssätt. Nyckeln här är att identifiera dem som saknar kvalitet i sina redovisningar och försöka få dem att använda de hjälpmedel och verktyg som finns tillhands.

Ställföreträdarna fick också svara på frågan om vilken funktion de önskade se att en sådan här digital tjänst innehöll. Resultat i figur 6 nedan.

Figur 6

Här har ställföreträdarna kunnat välja flera alternativ och merparten vill också se en möjlighet till att lämna in sin årsredovisning direkt i systemet. Det är ju huvudsyftet med uppdateringen också. Det är dock en betydligt mindre mängd som önskar använda systemet för bokföring. Det behöver inte vara något att bekymra sig över samtidigt så är det kansliets tro att slutresultatet blir bättre om man kontinuerligt arbetar i ett system snarare än om man använder det en gång om året för att föra över siffror mellan olika system. Här kan en framtida utmaning föreligga. Det finns också möjligheten att köpa till extra moduler i systemet som öppnar möjligheter för ställföreträdarna att lämna in ansökningar och korrespondera med kansliet. Inte så många har angett detta som ett önskemål samtidigt som kansliet ser stora fördelar med att samla så mycket som möjligt av ärendeinitiering på ett och samma ställe. Förslag i fritexten var bland andra:

”Beställning registerutdrag”

”Reseräkning, Dagbok, Budget.”

”Redovisningar för de andra två uppdragen”

”Digital redogörelse Bilagor till årsräkning Hantering av ÖF godkännande”

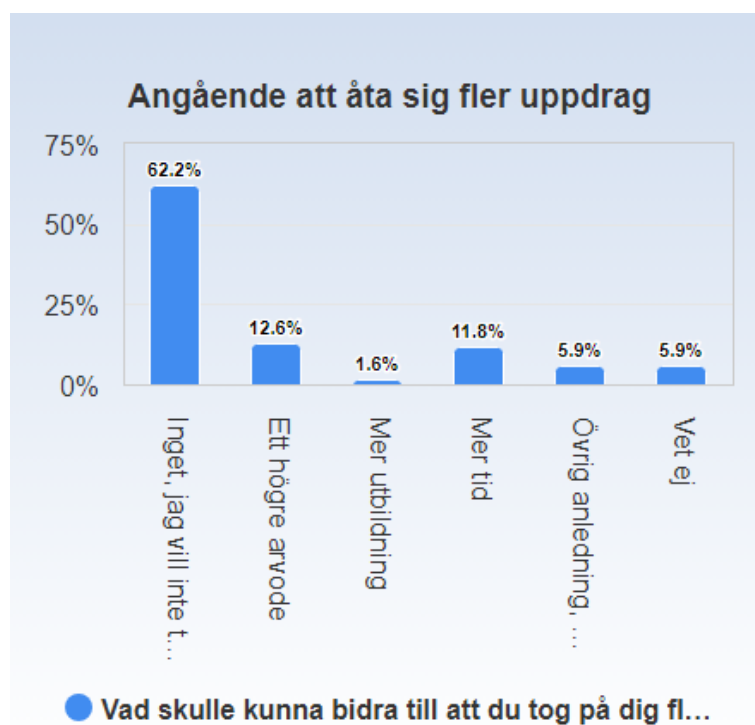
”Övergripande ekonomiska frågor med adekvata svar.”

Att man ska kunna redovisa också redogörelsen och lägga till bilagor till räkningarna ingår naturligtvis i tjänsten. Avseende frågan om ekonomiska frågor med tillhörande svar så tolkar kansliet det som om det önskas finnas ett sätt att korrespondera direkt med kansliet i tjänsten. Förslagen om att kunna beställa registerutdrag och lämna in reseräkning är utmärkta sådana och ska tas i beaktande av kansliet inför uppdateringen.

3.4 Vad skulle bidra till att du tog på dig fler uppdrag

Samtliga fick också svara på frågan om det fanns något som kunde bidra till att de åtog sig fler uppdrag. De som svarat att de var intresserade av att använda en digital tjänst enligt ovan fick också svara på om en sådan tjänst kunde bidra till att de åtog sig fler uppdrag. På den sistnämnda frågan svarade 27% att det kunde vara en sådan sak som gjorde att de åtog sig ytterligare uppdrag. Många med tillägget ”kanske” som kommentar i fritexten. I övrigt bestod kommentarerna mest av förklaringar till varför de inte vill åta sig fler ärenden. Resultatet visar dock att en uppdatering inte görs i onödan.

Svaren på frågan om vad som skulle kunna bidra till att ställföreträdarna åtog sig fler uppdrag var tyvärr inte helt upplyftande.

Figur 7

6% fler än 2024 svarar att de inte vill åta sig fler ärenden än vad de redan har. 2024 års siffror var i sin tur 7% högre än motsvarande siffror 2023. En något dyster trend. Kanske har det sin förklaring i att många av kommentarerna kretsar kring tilltagande ålder och det har, som bekant, gått ytterligare ett år sedan förra enkäten. Andelen som förra året kunde tänka sig att åta sig fler uppdrag om arvodet höjdes har också sjunkit kraftigt i år. Då kunde näs-

tan en femtedel av de tillfrågade tänka sig det, i år har siffran krympt ner mot en tiondel. Det till trots så är arvodet ett återkommande tema i kommentarerna.

”Blev blåst på arvode för det bestämdes att personen skulle betala hela arvodet själv och det hade hon absolut ingen möjlighet till. Det togs inte hänsyn till hennes hyra! Vid månadsskiftet hade hon inga pengar kvar trots att hon levde väldigt snålt. Fick ibland bidrag från föräldrar. Hon och jag tog beslutet att säga upp godmanskapet.”

”Om jag blev ekonomiskt oberoende.”

”Eftersom uppdrag är engagerande och tidskrävande så handlar det om tid och pengar. En samhällsinsats bör betalas av samhället tycker jag.”

Att nämnden skulle kunna locka fler till att åta sig uppdrag med ett högre arvode får ändå betraktas som oomstritt. Mycket av bekymren som ställföreträdarna nämner är dock saker som ligger utanför nämndens påverkanssfär. Lagen är tydlig i frågan om att huvudregeln är att det är huvudmannen som ska betala arvodet och en generell höjning av arvodet kommer således drabba dem först och främst. Det är också av vikt att den informationen kommer fram till huvudmännen så att de kan, om de kan, fatta ett beslut om de verkligen vill ha en god man med hänsyn till kostnaden. Lättare sagt än gjort för många. Den sista kommentaren tangerar något som också omnämns på annat ställe i enkäten och som har diskuterats under några år:

”Betala alltid arvodet till ställföreträdare oavsett om HM ska betala hela eller en del själv. Många gånger måste man avstå arvodet när HM ska stå för det, pga av att HM inte har pengar. Detta skulle motivera ställföreträdare att ta fler uppdrag.”

”Vore guld om regionen betalar ut arvodet och skickar en faktura till huvudman(...).”

Det är lätt att sympatisera med tanken, en sådan modell hade ju också garanterat ställföreträdarna sitt arvode utan att det skulle påverka huvudmännen mer än det redan gör. Dock har den arvodesmodellen prövats på annat håll och konstaterats olaglig då den frångår formuleringen i FB 12 kap. 16 §. Där framgår det tydligt att arvodet ska betalas med den enskildes medel. 12% av de tillfrågade skulle också kunna tänka sig att åta sig fler ärenden om de hade mer tid. Nämnden och kansliet kan förstås inte påverka den frågan i någon jättestor omfattning. Men genom att förenkla redovisningsprocessen, eller att effektivisera annan handläggning genom en bra och välfungerande digital tjänst, kan ju vara ett sätt att minska tidsåtgången för de enskilda uppdragen.

3.5 Förslag för att underlätta uppdraget som ställföreträdare

Avslutningsvis erbjöds alla svaranden att, i fritext, föreslå vad kansliet och nämnden kan göra för att underlätta deras uppdrag. Många önskade sig förenklingar i redovisningen:

”Upplever att det är onödigt många bilagor ni vill få in tex skulle alla månadsavier för Coop vid inköp mat online 2024 läggas till digitalt. Borde räkna med jan och dec månads avier.”

”Förenkla så mkt som möjligt av redovisning utan att säkerheten blir åsidosatt.”

”Förenkla redovisningar. Förbättra ekonomisk ersättning. Förenkla blanketter för diverse ansökningar.”

”Svårt att säga, tycker allt fungerar bra! Har dock en synpunkt; om vi redovisar förmögenhet i form av andelar i fonder, på ISK, depå och kapitalförsäkringar varje år i spärrade konton, som förvaltas av banker och ägs av 80++ som inte gör några transaktioner. Varför kräver ni i in utdrag på dessa? är ju inget en god man kan påverka, tar bara en massa tid att redovisa alla placeringar till ingen nytta. Föreslår att detta görs mer sällan i långa förordnanden.”

Andra nämnde tekniska förbättringar kopplade just till redovisningsfrågan:

”Om jag kunde logga in som god man på min huvudmans bank. (Lf) -skulle det underlätta!”

”Skulle vilja kunna redovisa brukarens ekonomi på mobilen!”

”Jag skulle uppskatta inspelade filmer gällande årsredovisning då jag hittills inte kunnat delta på dessa "räknestugor" som jag tycker är ett fantastiskt initiativ !”

”Om ni inför en sådan digital tjänst, så tycker jag att ni är den bästa överförmyndarenheten jag haft att göra med! Jag har varit ställföreträdare i 13 olika kommuner under mina snart 25 år och jag tycker ni är mycket bra på alla sätt och vis!”

Kansliet har under många år arbetat aktivt för att göra årsräkningen lättare. Ett exempel är att vi blivit hårdare på att påpeka att ställföreträdaren bara ska ha tillgång till ett konto. Något som underlättar redovisningen avsevärt. Kontinuerligt arbete med blanketterna och e-tjänsterna ett annat. Inkrävandet av underlag är en stor fråga, och en sådan som kostar mycket tid för nämnden. Samtidigt är det ju bara genom att kontrollera gentemot underlagen som det går att göra en rimlig tillsyn. Det gäller dock att kansliet inte begär underlag som inte är behövligt för tillsynen. Avseende kontoutdrag över spärrade konton så har ju kommentatorn en viss poäng, dess ska ju inte ställföreträdaren komma åt. Viktigt att bära med sig i den frågan är då att nämnden också ska tillse att ställföreträdaren sett till att den enskildes *”tillgångar(...) i övrigt är placerade så att tillräcklig trygghet finns för deras bestånd och så att de ger skälig avkastning”* (FB 16 kap. 1 §). Så görs bland annat genom att granska kontoutdrag som visar placerad förmögenhet. Avseende önskemålen om den tekniska utvecklingen på området så har uppdateringen av verksamhetssystemet nämnts och kansliet hyser stora förhoppningar på att det kommer bli bra för ställföreträdarna som väljare att använda den tjänsten. Sådana filmer som önskas finns redan och kansliet ska undersöka möjligheten att sprida dessa bland ställföreträdarna. Avseende påverkan på bankerna och andra aktörer i syfte att stärka ställföreträdarnas positioner är en fråga som exempelvis Föreningen Sveriges Överförmyndare (FSÖ), Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare (RFS) arbetar med men som kanske inte ligger på den enskilda nämndens bord. Även om kansliet behöver vara på tårna om det dyker upp möjligheter till förbättringar i frågorna. En säker digital kommunikation med bankerna kan vara en sådan sak. På så vis kanske ställföreträdaren nedan kan spara några mil i sin bil:

”Försök att påverka vissa banker så att man slipper att åka 16 mil för att föra över pengar åt huvudmannen som godkänts av öf”

Sammanfattningsvis är det kansliets uppfattning att ställföreträdarkollektivet är nöjda med hur verksamheten bedrivs om än att det, naturligtvis, alltid finns utrymme för förbättringsarbete. Svaren kring uppdateringen av verksamhetssystemet ger vid handen att kansliet är på rätt väg där och att den verksamhetsutvecklingen inte kommer vara bortkastad tid eller kosta pengar i onödan. Avslutningsvis några positiva ord att bära med sig in i 2026.

”Inget att tillägga endast att jag tycker att ni är väldigt duktiga. Ni ger bra information, bjuder in till bra info träffar, ni är proffsiga”

”Tycker ni är en trevlig och bra Överförmyndarnämnd.”

”Jag tycker att jag fått god hjälp av er på kansliet när jag varit i behov av stöd. Jag upplever även att den ena av mina uppdrag har kontakt med er och känner sig trygg med er organisation.”

”Jag tycker ni är fantastiska på kansliet. Alltid snabba och svarar och hjälper när man har frågor. Lyssnar och rådgör när det är tungt. Det underlättar för mig, mycket. Ovärderligt i jobbet som förvaltare.”